

THEMA 04 ZONDER VRIJE WIL. Over perspectieven en problemen van een leven zonder schuld en verantwoordelijkheid

Spreker: Prof. dr. Jan Verplaetse (Gent)

Hersenenwetenschappers roepen het steeds luider: de vrije wil bestaat niet. Onze bewuste beslissingen zijn de uitkomst van onbewuste processen waarover we geen ultieme controle hebben. Wat zijn de filosofische gevolgen van een onvrije wil? Rationeel beschouwd zijn we niet langer verantwoordelijk voor of schuldig aan wat we doen of denken. Verantwoordelijkheid vereist immers een vrije wil - die niet bestaat. Maar zonder schuld verliest het recht zijn klassieke grondslag en zonder blaam kan je niemand iets kwalijk nemen. We zitten met een filosofische waarheid die niet rijmt met onze dagelijkse intuïties en emoties. Nochtans is leven met een onvrije wil niet zonder perspectief. Op persoonlijk vlak kan verwijteloos leven bevrijdend werken en op maatschappelijk vlak dringt schuldloos recht nu al onze samenleving binnen. Professionals beschouwen criminelen als risicoburgers en bestuurders zoeken heil in preventie die geen schuld vereist. Leven zonder verantwoordelijkheid hoeft geen bedreiging voor de toekomst te zijn. Leven zonder schuld kan net een uitdaging vormen.

Literatuur:

Jan Verplaetse, *Zonder vrije wil. Een filosofisch essay over verantwoordelijkheid* (Nieuwezijds, 2011).

Pof. dr. Jan Verplaetse (°1969) is hoofddocent moraalfilosofie aan de rechtsfaculteit van de Universiteit van Gent. Hij is mede-initiatiefnemer van The Moral Brain, een interdisciplinair team van wetenschappers die onderzoek verrichten naar hersenprocessen die moreel gedrag bij mensen mogelijk maken of immoreel gedrag helpen verklaren. Hij is de auteur van *Het morele brein* (Garant, 2006), *Het morele instinct: over de natuurlijke oorsprong van onze moraal* (Nieuwezijds, 2008), *Localizing the moral sense: neuroscience and the search for the cerebral seat of morality, 1800-1930* (Springer, 2009) en het recente *Zonder vrije wil. Een filosofisch essay over verantwoordelijkheid* (Nieuwezijds, 2011). Voor zijn *Het morele instinct* (2008) ontving hij in 2009 de Eurekapijs en *Zonder vrije wil* werd genomineerd op de shortlist van de Socrates Wisselbeker voor het meest prikkelende filosofieboek van 2012.

Aantal avonden	2
Plaats	Augustinianum, van Wassenhovestraat 26, Eindhoven
Tijd	20.00 – 22.00 uur
Datum	dinsdag 9 en 16 december 2014
Themanummer	04
Kosten	€ 15,00